

KÄRSÄMÄEN KUNNAN PERUSOPETUKSEN AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINNAN TOIMINTASUUNNITELMA

Käytössä 1.4.2016 alkaen

Hyväksytty Opetustoimen lautakunnassa 22.3.2016 § 30

Sisältö

1.	PERUSOPETUKSEN AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINNAN JÄRJESTÄMISEN LÄHTÖKOHDAT	3
1.1	Arvopohja ja tehtävä	3
1.2	Aamu- ja iltapäivätoimintaa ohjaavat linjaukset	4
2.	AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINNAN TAVOITTEET	5
2.1	Kodin ja koulun kasvatustyön tukeminen	5
2.2	Hyvinvoinnin, tunne-elämän, ja sosiaalisen kehityksen tukeminen	5
2.3	Eettisen kasvun tukeminen	6
2.4	Osallisuuden, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen sekä sosiaalinen vahvistaminen.....	6
3.	AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINNAN SISÄLTÖ	7
4.	TUKEA TARVITSEVAT LAPSET AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINNASSA	8
4.1	Aamu- ja iltapäivätoiminta yleisen, tehostetun ja erityisen tuen aikana.....	9
4.2	Yhteistyö toiminnan järjestämisessä.....	10
5.	TOIMINNAN JÄRJESTÄMINEN, SUUNNITTELU JA ARVIOINTI KUNNASSA	11
5.1	Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäminen	11
5.1.1	Toiminnan järjestäjät.....	13
5.1.2	Toimintatilat	13
5.1.3	Toiminta-aika.....	13
5.1.4	Toimintamaksu ja toimintapaikan irtisanominen.....	13
5.1.5	Toiminnasta tiedottaminen ja toimintaan hakeminen sekä valintakriteerit.....	14
5.1.6	Toimintaryhmän koko	15
5.1.7	Henkilöstön resursointi, henkilöstön rakenne ja ohjaajien kelpoisuus.....	15
5.1.8	Ohjaajien perehdyttäminen ja rikostaustan selvittäminen	15
5.1.9	Välipalan järjestäminen	15
5.1.10	Pelastussuunnitelma	15
5.1.11	Vakuutukset.....	16
5.2	Toiminnan suunnittelu ja arviointi	16
6.	AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINNAN YHTEISTYÖ JA TIEDONKULKU.....	17
6.1	Yhteistyö huoltajien ja koulun kanssa	17
6.2	Lasta koskevien salassa pidettävien henkilötietojen luovuttamiseen liittyvät menettelyt	17
6.3	Moniammatillinen oppilashuoltotyö.....	17

1. PERUSOPETUKSEN AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINNAN JÄRJESTÄMISEN LÄHTÖKOHDAT

Aamu- ja iltapäivätoiminnalla tarkoitetaan perusopetuslain¹ mukaista perusopetuksen oppilaille suunnattua ohjattua toimintaa, jonka kokonaisuudesta kunta vastaa. Perusopetuslain mukaisesti Opetushallitus päättää aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteista ja keskeisestä sisällöistä antamalla toimintaa varten perusteet². Aamu- ja iltapäivätoimintaa tulee järjestää näiden perusteiden mukaisesti.

Näissä perusteissa käytetään aamu- ja iltapäivätoiminnassa olevasta perusopetuksen oppilaasta nimitystä lapsi. Toiminnassa lapsi ei ole oppilaan roolissa. Luvussa 4 käytetään oppilas-nimitystä, kun viitataan perusopetuksessa määriteltyyn oppimiseen ja koulunkäynnin tukeen.

Kärsämäellä toteutetaan perusopetuksen iltapäivätoimintaa perusopetuslain ja opetushallituksen antamien perusteiden mukaisesti. Kärsämäen osuus on erotettu valtakunnallisesta suunnitelmasta kursivoituna. Kuntakohtaisessa perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelmassa käytetyt termit määritellään siten, että toiminnan järjestäjällä tarkoitetaan Kärsämäen kuntaa. palveluntuottajalla tarkoitetaan kunnan, evankelis-luterilaisen seurakunnan tai nuorisojärjestön palveluntuottajaa. Toimintapaikalla tarkoitetaan paikkaa, missä aamu- ja iltapäivätoimintaryhmä fyysisesti toimii.

Kärsämäellä aamu- ja iltapäivätoiminta kuuluu sivistystoimeen. Frosteruksen koulun rehtori koordinoi ja vastaa toiminnasta.

1.1 Arvopohja ja tehtävä

Aamu- ja iltapäivätoiminta pohjautuu perusopetuksen arvoihin, joita ovat ihmisoikeudet, tasa-arvo, demokratia, luonnon monimuotoisuuden ja ympäristön elinkelpoisuuden säilyttäminen sekä monikulttuurisuuden hyväksyminen. Toiminnan tulee perusopetuksen tavoin edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä yksilön oikeuksien ja vapauksien kunnioittamista.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisen yhteiskunnallisena lähtökohtana on turvallisen kasvu-ympäristön tarjoaminen lapselle. Toiminnan keskeisenä tarkoituksena on tukea lapsen kasvua ja kehitystä sekä tukea myös perhettä ja koulua niiden kasvatustehtävässä. Aamu- ja iltapäivätoiminnan tehtävänä on lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen seuraavista näkökulmista:

- Lapsen vapaa-ajan toiminnan ohjaaminen
- Lapsen kasvun ja kehityksen tukeminen
- Lapsen koulunkäynnin ja oppimisen tukeminen
- Varhainen puuttuminen ja sosiaalinen vahvistaminen

Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisen lähtökohtana on turvallisen kasvu-ympäristön tarjoaminen lapselle koulupäivän jälkeen. Toiminnan keskeisenä tarkoituksena on tukea lapsen kasvua ja kehitystä sekä tukea perhettä ja koulua heidän kasvatustehtävässään. Toiminta perustuu perusopetuksen yleisiin kasvatustavoitteisiin ja sitä kehitetään yhdessä vanhempien kanssa. Toiminnassa pyritään ottamaan jokainen lapsi yksilönä huomioon ja tukemaan hänen tarpeitaan ja mielenkiinnonkohteitaan.

1 Perusopetuslaki (628/1998) 48 a, b, c, d, e ja f §(1136/2003)

2 Perusopetuslaki 48 a § 3 mom. (1136/2003) ja OPH:n Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet 2011; määräykset ja ohjeet 2011:1

1.2 Aamu- ja iltapäivätoimintaa ohjaavat linjaukset

Aamu- ja iltapäivätoiminnalla pyritään vähentämään lasten yksinäistä aikaa ilman turvallisen aikuisen läsnäoloa ja ohjausta ennen ja jälkeen koulupäivän. Toiminnan järjestämiseen liittyvien ratkaisujen, toimintatapojen ja toimintaympäristön tulee tukea asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa huolehditaan toimintaympäristön turvallisuudesta ja siitä, että lapset eivät joudu kiusaamisen, häirinnän tai väkivallan kohteiksi.

Aamu- ja iltapäivätoiminta vahvistaa lasten itseluottamusta ja monipuolisten vuorovaikutustaitojen kehittymistä. Se innostaa ja tukee lapsia myös omien vahvuuksien löytämiseen ja oman osaamisen kehittämiseen. Toiminta valmentaa itsestä huolehtimiseen ja antaa mahdollisuuksia luovaan itsensä toteuttamiseen. Hyvin ja laadukkaasti järjestetty aamu- ja iltapäivätoiminta ohjaa lasten tarpeet ja edellytykset huomioon ottaen lapsia kasvamaan vähitellen aktiiviseen, terveelliseen ja kestäväan elämäntapaan sekä elämään kansainvälistyneessä ja teknologisoituneessa maailmassa.

Toiminnan suunnittelussa otetaan huomioon sekä yksilölliset että yhteisölliset näkökohdat. Aamu- ja iltapäivätoiminta on ryhmätoimintaa, ja ryhmää ohjaavat säännöt ja arvot muovaavat osaltaan lasten sosiaalista kasvua. Tavoitteena on tarjota lapsille heidän tarpeitansa vastaavaa, monipuolista ja virkistävää toimintaa sekä antaa myös mahdollisuus lepoon ja itsekseen olemiseen. Koulupäivän aikana tapahtuneet asiat ja lasten omat kokemukset tulee mahdollisuuksien mukaan ottaa toiminnassa huomioon.

Aamu- ja iltapäivätoiminta tulee rakentaa jatkumona varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen kasvatustehtävälle. Toimintaa ohjaavat perusopetuksen yleiset kasvatustavoitteet. Toiminnalla on oma erityisluonteensa, sillä se perustuu vapaaehtoisuuteen ja sijoittuu lasten vapaa-aikaan. Lasten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen toteutuu parhaiten luonnollisia kasvuympäristöjä ja pedagogista osaamista hyödyntämällä ja yhdistämällä. Tavoitteena on avoin, rohkaiseva ja kiireetön ilmapiiri.

Lasten itsenäisyys lisääntyy kasvun myötä vähitellen, mutta lapset tarvitsevat vielä aikuisen turvaa, läsnäoloa ja ohjausta. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa tulee olla riittävä määrä kelpoisuuden omaavia, osavia ja ammattitaitoisia ohjaajia. Toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa hyödynnetään eri toimijoiden välistä moniammatillista yhteistyötä ja yhteistyötä perheiden kanssa. Yhteistyön tarkoituksena on lisätä tuntemusta lapsista ja auttaa heidän tarpeidensa tunnistamista sekä parantaa toiminnan laatua. Työsuhteiden pitkäkestoisuus edistää ihmissuhteiden pysyvyyttä, joka puolestaan lisää lasten turvallisuuden tunnetta ja ohjaajan mahdollisuutta tukea lasten kehitystä.

On suositeltavaa, että aamu- ja iltapäivätoiminta sisältyy kunnalliseen lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan³. Toimintaa järjestettäessä otetaan huomioon eri kieliryhmien tarpeet⁴ sekä eri-ikäisten lasten tarpeet. Myös eri kulttuuriryhmiin kuuluvien lasten tarpeet samoin kuin paikalliset erityispiirteet otetaan huomioon mahdollisimman hyvin.

3 Lastensuojelulaki (417/2007) 12 §

4 Perusopetuslaki 48 b § 3 mom. (1136/2003)

2. AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINNAN TAVOITTEET

Aamu- ja iltapäivätoiminnan yleisenä tavoitteena on tukea kodin ja koulun kasvatustyötä sekä lapsen tunne-elämän kehitystä ja eettistä kasvua. Toiminnan tulee lisäksi edistää lasten hyvinvointia ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa sekä ennaltaehkäistä syrjäytymistä ja lisätä osallisuutta⁵. Tämä tavoite velvoittaa kaikkia aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisessä ja toteuttamisessa mukana olevia.

Kunta täsmentää perusopetuslaissa säädetyt ja tässä luvussa kuvattavat yleiset tavoitteet ottaen huomioon paikalliset tarpeet, toimintaympäristön ja kunnan omat strategiset linjaukset.

2.1 Kodin ja koulun kasvatustyön tukeminen

Kotien työtä tuettaessa lähtökohtana on, että lapsen huoltajilla on ensisijainen vastuu lapsen kasvatuksesta. Ohjaajilla on aamu- ja iltapäivätoiminnassa ammatillinen vastuu lapsen kasvatuksesta.

Ohjaajien työtä ohjaavana periaatteena on kasvatuskumppanuus, jolla tarkoitetaan ammattikasvattajien sitoutumista toimimaan yhdessä huoltajien kanssa lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukena. Kodin ja koulun kasvatustyön tukeminen edellyttää keskinäiseen kunnioitukseen ja tasa-arvoisuuteen perustuvaa yhteistyötä. Koteja kannustetaan osallistumaan yhteistyöhön ja edistetään huoltajien aktiivista roolia.

Aamu- ja iltapäivätoiminta sekä perusopetus toimivat yhteistyössä ja kehittävät paikalliseen yhteistyöhön sopivia rakenteita ja toimintatapoja. Aamu- ja iltapäivätoiminta yhdessä oppilashuollon palveluita tuottavan henkilöstön kanssa tukee lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia ja koulunkäyntiä. Yhteisen päämäärän tulee näkyä myös yksittäistä lasta koskevien asioiden hoidossa, tiedonsiirrossa ja aamu- ja iltapäivätoiminnan henkilöstön osallistumisessa tarpeen mukaan lasta koskeviin neuvotteluihin huoltajien luvalla. Avoin ja luottamuksellinen vuorovaikutus luo pohjan hyvälle yhteistyölle ja tiedottamiselle.

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa lapsella voi olla huoltajan, opettajan ja ohjaajan kesken sovittavalla tavalla mahdollisuus läksyjen tekoon.

2.2 Hyvinvoinnin, tunne-elämän, ja sosiaalisen kehityksen tukeminen

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteena on lasten hyvinvoinnin, tunne-elämän ja sosiaalisen kehityksen tukeminen. Ohjaajan myönteisellä suhtautumisella ja läsnäololla on tässä suuri merkitys. On tärkeää, että jokainen lapsi kokee olevansa arvostettu ja hyväksytty. Lapset tarvitsevat myös kaveripiirin hyväksyntää ja tunteen ryhmään kuulumisesta. Yhdessä toimimalla opitaan sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tarvittavia taitoja, kuten vastavuoroisuutta ja erimielisyyksien ratkaisua myönteisin keinoin. Lapsia ohjataan tunnistamaan erilaisia tunteita ja säätämään omaa toimintaansa.

Lasten rohkaisu ja kannustaminen tukevat itsetunnon kehitystä ja samalla lapset oppivat luottamaan omiin taitoihinsa. Osallistumisen iloa ja onnistumisen kokemuksia korostetaan. Aamu- ja iltapäivätoiminta tukee lasten harrastuneisuutta ja tutustuttaa mahdollisuuksien mukaan erilaisiin vapaa-ajan harrastuksiin.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tulee sekä kasvuympäristönä että ilmapiiriltään olla kiireetön ja turvallinen. On tärkeää, että toiminnassa lapsilla on mahdollisuus sekä levähtämiseen ja rauhoittumiseen että ulkoi-

⁵ Perusopetuslaki 48 a § 1 mom. (1136/2003)

luun ja fyysiseen aktiivisuuteen. Maittava välipala ja ympäristön viihtyisyys lisäävät hyvinvoinnin kokemusta.

Koulun ja aamu- ja iltapäivätoiminnan yhteiset linjaukset tukevat ja vahvistavat lasten hyvinvointia ja sosiaalista kehitystä. Lasten tarpeet huomioonottava moniammatillinen yhteistyö edesauttaa myös aamu- ja iltapäivätoiminnan ryhmien muodostamista ja lasten sijoittelua ryhmiin. Tavoitteena on muodostaa lasten päivästä ehjä kokonaisuus.

2.3 Eettisen kasvun tukeminen

Aamu- ja iltapäivätoiminta tukee lasten eettistä kasvua ja käsitystä ihmisten yhdenvertaisuudesta. Toiminnan eettisenä lähtökohtana ovat Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritelty perusopetuksen arvopohja sekä kodin ja koulun kanssa yhdessä sovitut kasvatukselliset periaatteet ja käytännöt. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa korostuu lapsilähtöisyys. Jokainen lapsi nähdään arvokkaana yksilönä. Lapset ovat ikä- ja kehitysvaiheensa mukaisesti itsestään ja teoistaan vastuullisia. He tarvitsevat eettisessä ajattelussaan ja vuorovaikutustaidoissaan aikuisten ohjausta. Eettisessä kasvatuksessa ja yhdenvertaisuuden tukemisessa on tärkeää erityisesti aikuisten antama malli, ryhmän vuorovaikutussuhteet sekä arkipäivän tilanteissa kohdattavat eettiset kysymykset.

Eettisen kasvun tavoitteena on vastuullisuuden ja vastavuoroisuuden ymmärtäminen. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa lapsia ohjataan kasvamaan vähitellen vastuuseen:

- omasta hyvinvoinnista ja terveellisistä elämäntavoista
- toisten hyvinvoinnista sekä siihen liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista
- oman toiminnan aiheuttamista tunteista ja seurauksista itselle ja toisille
- ryhmän toimintaan liittyvistä säännöistä ja sopimuksista
- myönteisestä suhtautumisesta ympäristöön, luontoon ja kestävään elämäntapaan

Yhteisöllinen vastuun, luottamuksen ja huolenpidon ilmapiiri aamu- ja iltapäivätoiminnassa edistää eettistä kasvua. Eettisessä kasvatuksessa hyödynnetään ryhmän vuorovaikutusta, eri tilanteisiin liittyviä keskusteluja, taiteen, leikin ja liikunnan tarjoamia mahdollisuuksia sekä esteettisiä kokemuksia ja toiminnallisuutta. Lasta ohjataan menettelytapoihin, joilla mahdollisia ongelmatilanteita voidaan käsitellä myönteisesti ja ratkaisukeskeisesti.

2.4 Osallisuuden, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen sekä sosiaalinen vahvistaminen

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa tavoitteena on osallisuuden, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen sekä sosiaalinen vahvistaminen. Toiminta toteutetaan niin, että se lisää lasten onnistumisen kokemuksia ja osallisuutta. On tärkeää, että lapset tulevat kuulluksi toiminnassa ja voivat osallistua sen suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Huomiota kiinnitetään erityistä tukea tarvitsevien ja eri kulttuuritaustaisten lasten osallistumisen edistämiseen. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa kunnioitetaan lasten omaa kieli- ja kulttuuritaustaa sekä elämäntapaa ja -arvoja. Samalla huolehditaan, että kukaan ei joudu muihin huonompaan asemaan esimerkiksi etnisen alkuperänsä, sukupuolensa, ikänsä, uskontonsa tai vammansa vuoksi. Perusopetuksen tavoin otetaan erityisesti huomioon lapset, jotka ovat taustaltaan saamelaisia, romaneja tai maahanmuuttajia sekä viittomakieliset lapset. Eri kulttuureihin tutustumalla voidaan monipuolistaa toimintaa, lisätä ymmärrystä ja vähentää ennakkoluuloja sekä rikastuttaa yhdessäoloa.

Aamu- ja iltapäivätoiminnalla lisätään lasten tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa. Tavoitteena on, että jokainen lapsi saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista tukea ja ohjausta. Suunnittelussa ja toteutuksessa otetaan huomioon tyttöjen ja poikien kehityksen erot ja erilaiset tarpeet.

Lasten tulee ikätasonsa mukaisesti saada itse osallistua yhteisten sääntöjen ja sopimusten muotoiluun ja saada kokemuksia osallisuudesta. Osallisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ehkäisevät kiusaamista ja syrjäytymistä. Tavoitteena on, että syrjäytymistä aiheuttavat tekijät havaitaan mahdollisimman varhain ja järjestetään tarvittavaa tukea. Tässä onnistuminen edellyttää monialaista yhteistyötä aamu- ja iltapäivätoiminnan, sosiaali- ja terveydenhuollon, varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen ja kodin kesken.

3. AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINNAN SISÄLTÖ

Toiminnan sisällön tulee tukea toiminnalle asetettujen perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteiden ja kuntakohtaisen toimintasuunnitelman mukaisten tavoitteiden saavuttamista. Toiminnan järjestäjä ja toteuttaja vastaavat toimintapaikkakohtaisesta sisällön ja sen toteutuksen suunnittelusta. Sisällön suunnittelussa ja toteutuksessa otetaan huomioon näiden perusteiden määräykset, toiminnassa mukana olevien lasten määrä, toiminnan monipuolisuus sekä mahdollisuus toimintojen eriyttämiseen ja pienryhmätyöskentelyyn. Huoltajille tarjotaan mahdollisuus osallistua toiminnan suunnitteluun. Toimintasuunnitelmasta ja toiminnan sisällöstä tiedotetaan huoltajille.

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa korostuu lasten oikeus turvalliseen lapsuuteen ja kasvuympäristöön. Toiminnan sisällön suunnittelussa otetaan huomioon lasten tarpeet ja omat toiveet. Lapsen, huoltajan ja ohjaajan keskustelu ja tiedonvaihto siitä, millainen toiminta lasta kiinnostaa ja mikä tuottaa hänelle iloa ja virkistystä, vaikuttaa toiminnan sisällön käytännön toteutukseen. Sisältöön vaikuttavat myös paikalliset olosuhteet ja kulttuuritekijät, eri vuodenaikojen tarjoamat ja muut käytännön mahdollisuudet, yhteistyö kunnan muiden toimijoiden kanssa, ohjaajien omat vahvuudet sekä toteuttajien painotukset.

Laadukas aamu- ja iltapäivätoiminnan sisältö muodostuu lasten kannalta ehyeksi ja monipuoliseksi kokonaisuudeksi. Sen avulla vahvistetaan lasten osallisuutta ja toiminnan yhteisöllisyyttä. Toiminta tarjoaa kasvua ja kehitystä tukevaa sosiaalista vuorovaikutusta, ilon ja virkistykseen kokemuksia, esteettisiä kokemuksia ja mahdollisuuden kehittää erilaista osaamista.

Sisältöjä valittaessa on erityisesti kiinnitettävä huomiota lasten ikätason mukaiseen kasvuun ja kehitykseen tukevaan leikkiin, luovaan toimintaan ja myönteisiin elämyksiin. Liikkuminen ja ulkoilu sekä rentoutuminen ja levähtäminen ovat toiminnassa tärkeitä. Myös välipalan nauttimiseen liitetään kasvatuksellista ohjausta. Lapsia ohjataan tarkoituksenmukaiseen ateriarvontaan sekä hyviin ruokavalintoihin ja ruokailutapoihin kiireettömässä ympäristössä.

Monipuolisella sisältötarjonnalla vahvistetaan lasten kulttuurista identiteettiä. Suomalaiseen ja muihin lasten eri kulttuuritaustoihin liittyviin perinteisiin tutustutaan mm. laulujen, leikkien ja juhlien avulla. Sisältö voi liittyä erilaisiin tavoitteellisiin harrastuksiin ja muuhun kehitykseen tukevaan toimintaan. Toiminta voi tarjota lapsille mahdollisuuden myös oman harrastuksen löytämiseen. Koulun kerhotoimintaan ja taiteen perusopetukseen osallistuminen voi olla osa lapsen aamu- ja iltapäivätoimintaa.

Aamu- ja iltapäivätoiminta kootaan seuraavista sisällöllisistä kokonaisuuksista:

- eettinen kasvu ja yhdenvertaisuus
- leikki ja vuorovaikutus
- liikunta ja ulkoilu

- ruokailu ja lepo
- kulttuuri ja perinteet
- käden taidot ja askartelu
- kuvallinen, musiikillinen, kehollinen ja kielellinen ilmaisu
- mediataidot
- arkiaskareet, elinympäristö ja kestävä elämäntapa
- erilaiset tiedolliset ja taidolliset aihepiirit

Kärsämäellä toiminta on perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteissa annettujen tavoitteiden ja sisältöjen sekä opetustoimen lautakunnan hyväksymien laatukriteerien mukaista. Toiminnassa huomioidaan lisäksi mahdollisesti koulukohtaiset toimintasuunnitelmat. Sisältöön vaikuttavat kunkin toimipaikan olosuhteet, käytännön mahdollisuudet ja ohjaajien vahvuudet.

Yhtenä keskeisenä painopistealueena on perheiden ja lasten osallisuuden vahvistaminen kunnan strategisten linjausten mukaisesti.

Jokainen toimintaryhmä tekee ryhmäkohtaisen lukuvuosittaisen toimintasuunnitelman, joka palautetaan Frosteruksen koulun rehtorille syyskuun loppuun mennessä.

Toiminta suunnitellaan niin, että se vastaa lasten ikä- ja osaamistasoa. On tärkeää huomioida, että aamu- ja iltapäivätoiminta-aika on lapsen vapaa-aikaa. Toiminnan tulee erottua lapsen koulupäivästä. Lasten henkilökohtaiset tarpeet ja mielenkiinnon kohteet huomioidaan. Suunnittelu tapahtuu niin, että jokainen lapsi voi tuntea onnistumisen ja osaamisen riemua ja saa positiivisia kokemuksia. Lapset ovat mukana toiminnan suunnittelussa ja myös vanhempia rohkaistaan osallistumaan sekä suunnitteluun että toteutukseen. Vanhemmille jaetaan tarvittaessa tiedotteita, jossa kerrotaan tulevasta toiminnasta ja muista ajankohtaisista asioista.

4. TUKEA TARVITSEVAT LAPSET AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINNASSA

Aamu- ja iltapäivätoiminta vahvistaa lasten kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä. Silloinkin, kun kyse on tukea tarvitsevista lapsista, toiminnan järjestämisen ja toteuttamisen lähtökohtana ovat aamu- ja iltapäivätoiminnan yleiset tavoitteet ja sisällöt. Työskentelytapojen ja toimintaympäristön suunnittelussa tulee ottaa huomioon lasten ikä ja kehitysvaihe sekä yksilölliset tarpeet. Toiminnan tulee tukea itsetunnon ja omatoimisuuden kehitystä, sosiaalista kasvua sekä itsenäistymistä lasten omien edellytysten mukaisesti. Lapsia kannustetaan aloitteellisuuteen ja aktiivisuuteen. Heille tarjotaan mahdollisuuksia onnistumisen kokemuksiin ja yhdessä toimimiseen.

Toiminnan ja ajankäytön suunnittelu ja selkeys sekä tilanteiden ennakointi ovat erityisen tärkeitä kehityksessään tukea tarvitseville lapsille. Leikin merkitys korostuu varsinkin nuorimpien osalta. Monipuolinen toiminta ja toiminnalliset työtavat edistävät lasten kehitystä. Liikunta, pelit ja leikit ovat hyviä välineitä myös sääntöjen noudattamisen ja itsesäätelyn harjaannuttamiseen. Yhdessä toimimisen taitoihin ja myönteisen vuorovaikutuksen edistämiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

Tilojen ja välineiden tulee olla myös tukea tarvitsevien lasten tarpeisiin sopivia. Huomiota kiinnitetään muun muassa tilojen kokoon, muunneltavuuteen ja esteettömyyteen sekä kulkureittien toimivuuteen. Oikein suunnitelluilla ratkaisuilla tuetaan lasten omatoimista ja helppoa liikkumista ja toimimista tiloissa. Värienkäytöllä ja valaistuksella voidaan vaikuttaa ympäristön hahmottamiseen ja antaa virikkeitä. Toiminnassa huolehditaan aina lasten psyykkisestä, fyysisestä ja sosiaalisesta turvallisuudesta.

Ohjaajien ammatillista osaamista työskentelyssä tukea tarvitsevien lasten kanssa vahvistetaan mm. perehdytyksen avulla. Ohjaajien työtä voidaan tukea myös erityisopettajien tai oppilashuoltohenkilöstön antaman konsultaation avulla. Yhteistyö koulun kanssa lisää oppilaantuntemusta ja täydennyskoulutus varmistaa osaamista.

4.1 Aamu- ja iltapäivätoiminta yleisen, tehostetun ja erityisen tuen aikana

Perusopetuslain mukaan opetukseen osallistuvalla on oikeus saada riittävää kasvun ja oppimisen tukea heti tuen tarpeen ilmetessä⁶. Lain ja Opetushallituksen laatimien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden⁷ mukaisesti oppilaan saama tuki voidaan jakaa yleiseen, tehostettuun ja erityiseen tukeen. Ne ovat laajuudeltaan ja kestoltaan erilaisia tukiratkaisuja. Aamu- ja iltapäivätoiminta voi tarvittaessa olla osa perusopetuksessa oppilaalle annettavaa oppimisen ja koulunkäynnin tukea. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa tuen tasot määritellään seuraavasti:

- Yleinen tuki on osa kaikkea oppilaan kasvatusta, opetusta ja ohjausta. Tuen tarve on silloin luonteeltaan yleensä lyhytaikaista, oppilas voi tarvita vain yhtä tukimuotoa, kuten tukiopetusta tai osa-aikaista erityisopetusta.
- Oppilaalle, joka tarvitsee oppimisessaan tai koulunkäynnissään säännöllistä tukea tai samanaikaisesti useita tukimuotoja, annetaan tehostettua tukea hänelle laaditun, pedagogiseen arvioon perustuvan kirjallisen oppimissuunnitelman mukaisesti. Tehostettu tuki on luonteeltaan vahvempaa ja pitkäjänteisempää kuin yleinen tuki.
- Erityistä tukea annetaan niille oppilaille, joiden kasvun, kehityksen tai oppimisen tavoitteiden saavuttaminen ei toteudu riittävästi muilla tukitoimilla. Erityisen tuen antamisesta tehdään hallintopäätös, joka perustuu pedagogiseen selvitykseen. Oppilaalle laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS), josta on käytävä ilmi erityistä tukea koskevan päätöksen mukaisen opetuksen ja muun tuen antaminen.

Oppilaat, joille on tehty erityistä tukea koskeva päätös, ovat oikeutettuja hakemaan aamu- ja iltapäivätoimintaan koko perusopetuksen ajan. Kunta päättää toiminnan laajuudesta. Mikäli mahdollista, erityistä tukea saavien oppilaiden aamu- ja iltapäivätoiminta järjestetään muun aamu- ja iltapäivätoiminnan yhteydessä. Jos oppilaiden tarpeet sitä edellyttävät, voidaan toiminta järjestää myös omissa ryhmissä. Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäminen mahdollisuuksien mukaan oman ikäkauden mukaisissa ryhmissä tukee erityistä tukea saavien oppilaiden kehitystä.

Kun tehostettua tai erityistä tukea saava oppilas osallistuu aamu- ja iltapäivätoimintaan, on tärkeää että aamu- ja iltapäivätoiminnan henkilöstö ottaa lapsen tuen tarpeet huomioon. Yhtä tärkeää on, että koulussa nähdään aamu- ja iltapäivätoiminnan tarjoamat mahdollisuudet oppilaan koulunkäynnin ja oppimisen tukemiseen.

Kärsämäellä toiminta järjestetään yleisopetuksen aamu- ja iltapäivätoimintaryhmän yhteydessä, mikäli se tukee lapsen kehitystä ja vastaa lapsen henkilökohtaisiin erityistarpeisiin.

Kehitysvammaiset ja erityistä tukea saavat oppilaat hakevat aamu- ja iltapäivätoimintaan samalla hakumenettelyllä kuin yleisopetuksen oppilaat. Erityisen tuen päätös ei anna subjektiivista oikeutta toimintaan.

⁶ Perusopetuslaki 30 § 1 mom. (642/2010)

⁷ Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, MÄÄRÄYS 104/011/2014

4.2 Yhteistyö toiminnan järjestämisessä

Toiminnan järjestelyjä suunniteltaessa yhteistyö huoltajan, koulun ja aamu- ja iltapäivätoiminnan kesken on erityisen tärkeää. Huoltajan ja mahdollisesti koulun henkilöstön kanssa sovitaan, miten tehostettua tai erityistä tukea saavan oppilaan tarpeet sekä kasvuun ja kehitykseen liittyvät tavoitteet otetaan huomioon aamu- ja iltapäivätoiminnassa. Moniammatillinen yhteistyö lisää edellytyksiä oppilaan riittävään tukemiseen.

Tehostetun tuen aikana käytettävä oppimissuunnitelma sekä erityiseen tukeen kuuluva henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) voivat tarvittaessa sisältää kuvaukset oppilaan osallistumisesta aamu- ja iltapäivätoimintaan sekä yhteistyöstä toiminnan järjestäjän kanssa. Niissä voidaan kuvata, miten aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteet ja toimintamallit tukevat oppilaan kehitystä. Tällä tavoin oppilaan päivästä muodostuu kasvatuksellinen kokonaisuus.

Tiedot tehostetun ja erityisen tuen antamisesta, näihin liittyvät asiakirjat ja asiakirjoihin sisältyvät tiedot ovat salassa pidettäviä. Oppilasta koskevien salassa pidettävien tietojen luovuttaminen aamu- ja iltapäivätoiminnan henkilöstölle edellyttää huoltajan antamaa yksilöityä tiedonsiirtolupaa. Aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaaja voi osallistua oppilaan tehostettuun tukeen kuuluvan oppimissuunnitelman tai erityiseen tukeen kuuluvan henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman (HOJKS) laadintaan huoltajan luvalla. Toiminnan järjestäjänä kunnan tulee huolehtia siitä, että aamu- ja iltapäivätoiminnan tehtävissä toimivat henkilöt perehdytetään henkilötietojen käsittelyyn, salassapitoon ja vaitiolovelvollisuuteen liittyviin säädöksiin sekä lastensuojelulain velvoitteisiin⁸.

Tehostettua tai erityistä tukea saavilla oppilailta voi kunnan päätösten mukaisesti olla oikeus maksuttomaan koulukuljetukseen. Sekä näiden että muiden kuljetukseen oikeutettujen oppilaiden osalta tulisi myös aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestettäessä pyrkiä siihen, että ko. oppilailta on mahdollisuus käyttää koulukuljetusetuutta⁹. Silloin kun kuljetukset järjestetään, tulee huolehtia turvallisuudesta, vastuunjaosta ja kaikkien toimijoiden riittävästä ohjeistuksesta.

Pedagogiseen arvioon tai selvitykseen perustuen oppilaille tehdään koulussa yhteistyössä oppilaan, huoltajan ja opettavien opettajien kanssa oppimissuunnitelma tai henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Aamu- ja iltapäivätoiminnan henkilöstöllä on mahdollisuus osallistua neuvotteluihin huoltajan suostumuksella. Samalla sovitaan, miten sovitut tavoitteet otetaan huomioon tehostettua tai erityistä tukea saavan oppilaan aamu- ja iltapäivätoiminnassa. Nämä tavoitteet, tukitoimet ja toteuttajat tulee kuvata oppimissuunnitelmassa tai henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa. Huoltajan antaman yksilöity tiedonsiirtolupa kirjataan em. asiakirjoihin.

Ilman erillispäätöstä iltapäivätoimintapaikan ja kodin välillä ei järjestetä kuljetusta. Mikäli toimintaan osallistuu lapsi, joka on oikeutettu maksuttomaan koulukuljetukseen, hän voi käyttää olemassa olevia koulukuljetusvuoroja soveltuvien osin. Erillisiä vuoroja tai kuljetuksia iltapäivätoiminnan vuoksi ei järjestetä. Huoltajat vastaavat mahdollisista muutoksista ja tiedottamisesta suoraan liikennöitsijälle ja toiminnan ohjaajille. Huoltajien kanssa sovitaan lapsen kulkemisesta toimintaan ja toiminnasta pois (aikataulut, kulkemistapa, vastuuhenkilöt jne.).

⁸ Lastensuojelulaki 25 § 417/2007

⁹ Perusopetuslaki 48 b § 3 mom. 1136/2003

5. TOIMINNAN JÄRJESTÄMINEN, SUUNNITTELU JA ARVIOINTI KUNNASSA

Kunnalla on kokonaisvastuu perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisestä säädösten ja tämän määräyksen mukaisesti. Kunta päättää johtosäännössään, minkä hallintokunnan alaisuuteen toiminta sijoitetaan kuntalain¹⁰ säännösten mukaisesti. Johtosäännössä määrätään, kuka viranhaltija tai mikä toimitielin toiminnasta vastaa.

Kärsämäen kunnan perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnasta vastaa sivistystoimi. Toiminnasta vastaava viranhaltija on Frosteruksen koulun rehtori. Toiminnan operatiivisesta johtamisesta, kehittämisestä ja suunnittelusta vastaa Frosteruksen koulun rehtori. Päätökset toimintaryhmiin ottamisesta tekee Frosteruksen koulun rehtori.

5.1 Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäminen

Kunta voi järjestää toimintaa itse tai yhdessä muiden kuntien kanssa tai hankkia palvelun ostopalveluna muulta julkiselta tai yksityiseltä palvelujen tuottajalta tai antamalla avustusta palvelujen tuottajalle¹¹. Kunta voi käyttää edellä mainittuja toiminnan järjestämistapoja myös samanaikaisesti. Julkisia palvelujen tuottajia ovat kunnat, kuntayhtymät sekä seurakunnat ja seurakuntayhtymät. Yksityisiä palvelujen tuottajia ovat esimerkiksi järjestöt, yhdistykset, yhtiöt ja muut palvelujen tuottajat. Kunnan ja palveluntuottajan välille laaditaan sopimus.

Kunnan järjestäessä tai hankkiessa perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoimintaa, sitä tulee tarjota kunnan päättämässä laajuudessa perusopetuksen ensimmäisen ja toisen vuosiluokan oppilaille sekä muiden vuosiluokkien osalta oppilaille, joilla on perusopetuslain mukainen päätös erityisestä tuesta¹². Tällöin kunta saa toimintaan valtionosuutta opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain¹³ mukaisesti. Valtionosuuden saamisen edellytyksenä on, että toimintaa järjestetään edellä mainituille lapsiryhmille. Kunnan tulee toimintasuunnitelmansa mukaisesti tiedottaa toiminnasta ja toiminnan järjestämistavoista kuntalaisille.

Lapsen osallistuminen aamu- ja iltapäivätoimintaan on huoltajalle vapaaehtoista. Toimintaa tulee tarjota joko 570 tai 760 tuntia koulun työvuoden aikana kullekin toimintaan osallistuvalla lapsella¹⁴. Perheet hyödyntävät tarjolla olevan toiminta-ajan tarpeidensa mukaisesti. Toimintaa voidaan järjestää koulun työvuoden aikana arkipäivisin esimerkiksi keskimäärin 3 tai 4 tuntia päivässä, joko aamu- tai iltapäivätoimintana tai molempina. Sitä voidaan järjestää arkipäivinä pääsääntöisesti kello 7.00 – 17.00 välisenä aikana. Tarkoituksenmukaista on ajoittaa aamu- ja iltapäivätoiminta sellaiseen ajankohtaan, jolla mahdollisimman hyvin voidaan välttää lasten yksinolo ja tukea koulunkäynnin, vanhempien työelämän ja perheiden vapaa-ajan yhteensovittamista. Otettaessa lapsia aamu- ja iltapäivätoimintaan heihin on sovellettava yhdenvertaisia valintaperusteita¹⁵.

¹⁰ Kuntalaki (365/1995) 16 § 1 mom. ja 50 § 1 mom. (1086/2008) ja 2 mom.

¹¹ Perusopetuslaki 48 b § 3 mom. (1136/2003)

¹² Perusopetuslaki 48 b § 1 mom. (1136/2003) ja perusopetuslaki 17 § 2 mom. (642/2010)

¹³ Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (635/1998) 5 §§ 3 a (1137/2003)

¹⁴ Perusopetuslaki 48 b § 4 mom. (1081/2006)

¹⁵ Perusopetuslaki 48 b § 2 mom. (1136/2003)

Aamu- ja iltapäivätoiminnasta voidaan määrätä kuukausimaksu. Kunta päättää aamu- ja iltapäivätoiminnasta perittävien kuukausimaksujen määrästä. Maksu saa olla 570 tunnin osalta enintään 120 euroa ja 760 tunnin osalta enintään 160 euroa. Maksu voidaan periä jokaiselta sellaiselta kuukaudesta, jona lapsi osallistuu aamu- tai iltapäivätoimintaan.

Jos aamu- ja iltapäivätoimintaa annetaan enintään 10 päivänä kuukaudessa, peritään vain puolet maksusta. Maksusta peritään vain puolet myös silloin, kun lapsi ei sairautensa vuoksi voi kalenterikuukauden aikana osallistua aamu- ja iltapäivätoimintaan yli 10 päivänä. Jos sairaudesta aiheutuva poissaolo kestää koko kalenterikuukauden, maksua ei peritä. Jos lapsi ei muusta syystä osallistu toimintaan koko kalenterikuukautena, maksuna peritään puolet kuukausimaksusta. Toimintaan osallistumisesta ei voida periä muita maksuja.

Maksu on jätettävä perimättä tai sitä on alennettava, jos huoltajan elatusvelvollisuus, toimeentuloedellytykset tai huollolliset näkökohdat huomioon ottaen siihen on syytä¹⁶.

Aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuvalla lapsella on tarjottava välipala¹⁶. Välipalat suunnitellaan monipuolisiksi ja vaihteleviksi siten, että ne noudattavat kansallisia ravitsemussuosituksia ja ottavat huomioon ruokailuun liittyvät erityistarpeet.

Aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuvilla lapsilla on oikeus turvalliseen toimintaympäristöön¹⁷. Toiminnassa käytetään koulun tai muita toimintaan soveltuvia lähiympäristön tiloja. Toiminnan järjestäjänä kunnan tulee varmistaa, että tilat ja välineet ovat toimivia, turvallisia ja tarkoituksenmukaisia. Toimintapaikassa tulee olla voimassaoleva turvallisuus- ja pelastussuunnitelma. Koulutilojen käytön suunnittelussa, koulurakennusten korjauksissa ja uusien koulujen rakentamisessa otetaan mahdollisuuksien mukaan huomioon aamu- ja iltapäivätoiminnan tilatarpeet. Toimintaympäristön tulee tukea toiminnalle asetettuja tavoitteiden saavuttamista ja sitä suunniteltaessa tulee ottaa turvallisuuden lisäksi huomioon toiminnan luonne ja tarkoitus, lapsen kiinnostuksen kohteet ja toiminnan monipuolisuus.

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa sattuneen tapaturman hoito on lapselle maksuton¹⁸. Kunta voi ottaa vakuutuksen aamu- ja iltapäivätoiminnassa oleville lapsille.

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa tulee olla toiminnan järjestämistapa huomioon ottaen riittävä määrä ammattitaitoisia ohjaajia¹⁹. Lain mukaan kunnan tulee varmistaa ohjaajien määrän ja osaamisen lisäksi se, että niiltä henkilöiltä, jotka työskentelevät henkilökohtaisessa vuorovaikutuksessa alaikäisen kanssa ilman huoltajan läsnäoloa, pyydetään nähtäväksi ote rikosrekisteristä²⁰.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan henkilöstö ei saa sivullisille ilmaista lasta tai hänen huoltajaansa koskevia salassa pidettäviä tietoja tai luovuttaa salassa pidettäviä asiakirjoja. Tietojen ilmaiseminen ja asiakirjan luovuttaminen on mahdollista vain huoltajan yksilöidyn suostumuksen perusteella²¹. Perusopetuksesta

16 Perusopetuslaki 48 d § (1136/2003) 48 f § (2015)

17 Perusopetuslaki 48 d § (1136/2003)

18 Perusopetuslaki 48 d § (1136/2003)

19 Perusopetuslaki 48 e § (1136/2003)

20 Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (504/2002) 2 § 2 mom. (1138/2003)

21 Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999)

ja siihen liittyvästä oppilashuollosta vastaavat henkilöt voivat luovuttaa aamu- ja iltapäivätoiminnasta vastaaville henkilöille toiminnan asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot. Jos lapsi siirtyy toisen opetuksen järjestäjän järjestämään aamu- ja iltapäivätoimintaan, aikaisemman järjestäjän on salassapitosäännösten estämättä viipymättä toimitettava opetuksen tai toiminnan järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot. Vastaavat tiedot voidaan antaa myös uuden opetuksen järjestäjän pyynnöstä²².

5.1.1 Toiminnan järjestäjät

Aamu- ja iltapäivätoiminta järjestetään kunnan omana toimintana.

5.1.2 Toimintatilat

Toimintaa toteutetaan tehtävään soveltuvissa toimintaympäristöissä, jotka tukevat toiminnalle asetettujen tavoitteiden toteutumista. Toimintapaikka on Rekola-niminen rakennus Frosteruksen koulun läheisyydessä. Aamu- ja iltapäivätoiminnan tilatarpeet huomioidaan koulujen lukujärjestyksessä.

Toimintatilat tulisi suunnitella ja kalustaa niin, että tila voidaan muunnella erilaisiin toimintoihin sopivaksi. Lasten tulee pystyä leikkimään, liikkumaan, lukemaan, askartelemaan ja rauhoittumaan tilassa. Tiloissa tulee olla vesipiste, hyvä valaistus ja riittävä ilmanvaihto sekä naulakko jokaiselle lapselle. WC-tilat tulee olla toimintatilojen läheisyydessä. Käytetään hyväksi kunnan ja koulujen tiloja, jotta saadaan mahdollisimman laaja ja monipuolinen ympäristö. Tilat tulisi sijoittaa siten, että lapset voivat vapaasti leikkiä ja purkaa energiaansa toiminnassa niin, etteivät lasten äänet häiritse esim. viereisen luokan opetusta.

5.1.3 Toiminta-aika

Aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestetään koulupäivisin klo 7-10 ja 13-16.05 välisenä aikana. Mikäli lauantaina on poikkeuksellisesti koulupäivä, iltapäivätoimintaa ei järjestetä. Lisäksi toimintaa ei järjestetä koulujen loma-aikana. Toiminta-aika tarkistetaan vuosittain. Koulujen loma-aikana kunnan nuorisopalvelut, evankelis-luterilainen seurakunta ja eri nuorisojärjestöt järjestävät lapsille monipuolisesti muuta toimintaa.

Huoltajille tulee ilmoittaa vähintään kaksi viikkoa aikaisemmin, mikäli aamu- tai iltapäivätoimintaa ei järjestetä tai aukioloajassa tulee muutos / muutoksia. Lukuvuoden aikana voi olla 1-2 toimintapäivää, jolloin on poikkeava aukioloaika. Muutokseen täytyy olla erityisperusteet esim. henkilökunnan koulutuspäivä.

5.1.4 Toimintamaksu ja toimintapaikan irtisanominen

Kärsämäellä aamu- ja iltapäivätoiminnasta peritään kuukausimaksu. Koulujen loma-ajat, kuukausien pituus tai läsnäolopäivien lukumäärä eivät vaikuta maksuun. Maksuista päättää Opetustoimen lautakunta. Toimintamaksu peritään elo-toukokuun väliseltä ajalta.

Jos lapsi ei sairautensa vuoksi voi kalenterikuukauden aikana osallistua iltapäivätoimintaan yli 10 päivänä, maksusta peritään puolet. Mikäli sairaudesta johtuva poissaolo kestää koko kalen-

22 Perusopetuslaki 40 § 2 mom. (642/2009)

terikuukauden, maksua ei peritä. Jos lapsi ei muusta syystä osallistu toimintaan koko kalenterikuukauden aikana, peritään kuukausimaksusta puolet.

Mikäli lapsi jää kokonaan pois toiminnasta, paikka tulee irtisanoa kirjallisesti esim. paperilla ohjaajalle tai Wilma viestillä koulusihteerille ennen kuluvan kuun 15. päivää seuraavan kuukauden osalta, ettei seuraavasta kuukaudesta mene enää toimintamaksua.

Mikäli ilmoitus tehdään 15. päivän jälkeen, irtisanomiskuukautta seuraavasta kuukaudesta peritään puolet kuukausimaksusta, vaikka lapsi ei olisi läsnä yhtenäkkään toimintapäivänä. Mikäli lapsella on kyseisessä kuussa läsnäolopäiviä, menee koko kuukauden maksu.

Huoltajan on ilmoitettava lapsensa pois jäämisestä myös ryhmän ohjaajille.

Aamupäivätoiminnasta peritään 20 euron kuukausimaksu läsnäolokerroista riippumatta. Iltapäivätoiminnasta peritään 60 euron kuukausimaksu lapsen ollessa mukana joka arkikoulupäivä. Lapsen ollessa toiminnassa 2-3 päivää viikossa maksua peritään 30 euroa/kk. Laskutus tapahtuu joulukuussa ja kesäkuussa. Hakemus lukuvuosittain täytetään koulutoimen Wilmassa osoitteessa <https://karsamaki.starsoft.fi> 15.5. mennessä. Lisätietoja saa koulusihteeriltä.

Lapsen aamu- ja iltapäivätoimintapaikka voidaan sanoa irti, mikäli huoltaja ei maksa toiminnasta perittäviä toimintamaksuja.

5.1.5 Toiminnasta tiedottaminen ja toimintaan hakeminen sekä valintakriteerit

Aamu- ja iltapäivätoiminnasta tiedotetaan perusopetuksen tiedotteissa. Aamu- ja iltapäivätoiminnan hakuajoista sekä kouluun ilmoittautumisesta tiedotetaan kuntatiedotteessa ja Wilmassa. Esikouluryhmät jakavat esikoululaisten vanhemmille tiedotteen toiminnasta ennen hakuajan alkamista. Kunnan [www-sivulla](http://www.karsamaki.fi) on myös tiedote asiasta ja linkki, jonka kautta voi tehdä sähköisen hakemuksen.

Tuleville 2. vuosiluokan oppilaille jaetaan koulujen kautta tiedotteet ennen seuraavan lukuvuoden hakuaikaa. Tiedotteessa vanhempia muistutetaan hakemaan paikkaa myös 2. vuosiluokan oppilaalle, mikäli toiminnalle on tarvetta.

Toimintaan haetaan sähköisellä hakukaavakkeella <https://karsamaki.starsoft.fi>. Huoltaja tarvitsee siihen Wilma-tunnuksen.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan haku aika on maaliskuu-toukokuussa. Hakuajana saapuneiden hakemusten pohjalta muodostetaan toimintaryhmät. Ryhmiä muodostetaan toimintaan varatun määrärahan puitteissa. Aamu- ja iltapäivätoimintaan pyritään saamaan mahdollisimman hyvin kattava verkosto koko kunnan alueelle.

Määräajan jälkeen saapuneet hakemukset eivät vaikuta ryhmien perustamiseen. Hakuajan jälkeen saapuneet hakemukset käsitellään saapumisjärjestyksessä. Paikka myönnetään, mikäli ryhmässä on vapaita paikkoja. Mikäli ryhmä on täynnä, hakemus siirretään jonoon saapumisjärjestyksessä.

Aamu- ja iltapäivätoimintapaikka myönnetään kerralla koko lukuvuodeksi. Valintakriteereitä käytetään, mikäli hakuajana on myönnettäviä paikkoja. Valintakriteerit:

- Lapsi on 1. tai 2. vuosiluokan oppilas tai erityiseen tukeen oikeutettu 3. – 9. luokan oppilas.

- *Lapsen huoltajilla / huoltajalla on opiskelu- tai työpaikka.*

Mikäli määräaikaan mennessä saapuneita hakemuksia on enemmän kuin ryhmässä on paikkoja, jaetaan paikat seuraavien kriteerien mukaan.

- *1. luokan ja erityisen tuen piirissä olevat oppilaat pyritään sijoittamaan ensisijaisesti toimintaan*
- *lapsella on puoltava asiantuntijalausunto toiminnan tarpeellisuudesta esim. lääkäriltä, erityisopettajalta tai sosiaalityöntekijältä*
- *perheen tilanne huomioidaan mm. huoltajien työajat ja yksinhuoltajuus*

Samanarvoisten hakemusten kesken suoritetaan viimekädessä arvonta.

5.1.6 Toimintaryhmän koko

Ryhmän enimmäiskoko on noin 30 lasta. Ryhmän kokoon vaikuttaa käytössä olevat toimintatila ja henkilöstöresurssit.

5.1.7 Henkilöstön resursointi, henkilöstön rakenne ja ohjaajien kelpoisuus

Henkilökunnan kelpoisuusvaatimukset on määritelty valtioneuvoston asetuksessa opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimukset (986/1998 eli 115/2004). Perusopetuslain mukaisesti aamu- ja iltapäivätoiminnassa tulee olla toiminnan järjestämistapa huomioiden riittävä määrä ammattitaitoisia ohjaajia.

Jokaiseen toimintaryhmässä on nimetty vastuunohjaaja, joka täyttää henkilökunnalle lain asettamat kelpoisuusvaatimukset. Toiminta pyritään toteuttamaan siten, että kymmentä lasta kohden on yksi ohjaaja. Pääsääntöisesti toiminnan aikana työvuorossa on vähintään kaksi ohjaajaa.

Toiminnan järjestäjä vastaa oman henkilökunnan rekrytoinnista.

5.1.8 Ohjaajien perehdyttäminen ja rikostaustan selvittäminen

Toiminnan järjestäjä vastaa omien ohjaajien perehdyttämisestä työtehtäviin.

Ohjaajien rikostaustan selvittämisessä noudatetaan lakia lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (504/2002) 2 § 2 mom. (1138/2003).

5.1.9 Välipalan järjestäminen

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa tarjotaan lapsille koulun lounasta tukeva välipala. Välipala on monipuolinen ja terveellinen. Ohjaajat vastaavat välipalaruokailun valvonnasta. Vanhempien tehtävä on toimittaa järjestäjälle kirjallinen todistus lapsen ruoka-aineallergioista tai muista ruokaan liittyvistä rajoitteista. Ruokailu on samalla myös kasvatustilanne.

5.1.10 Pelastussuunnitelma

Pelastussuunnitelma on laadittu sekä normaali- että poikkeusolojen vaara- ja onnettomuustilanteita varten. Suunnitelmassa mainitut turvallisuusjärjestelyt edellyttävät kaikkien kyseisessä tilassa toimivien osallistumista jo pelastussuunnitelman tekovaiheeseen. Kaikki toimijat perehdytetään pelastussuunnitelmaan. Pelastussuunnitelma pidetään ajantasalla.

Kiinteistön omistaja ja haltija on onnettomuuksien varalta velvollinen hankkimaan ja pitämään kunnossa sammutus- ja pelastuskalustoa sen mukaan kuin siitä erikseen säädetään tai kunnan paloviranomainen yksittäisen kohteen osalta määrää. Työturvallisuuslaki velvoittaa työntäjän hankkimaan ensiapu- ja sidostarvikkeita sekä tarvittavia lääkkeitä.

On tärkeää, että henkilökunta tuntee kohteen mahdolliset riskit ja tietää, miten toimitaan poikkeustilanteissa. Toimintaryhmissä tulee olla vähintään yksi ensiaputaitoinen työntekijä. Pelastussuunnitelmasta tiedotetaan kaikkia rakennuksessa työskenteleviä aikuisia. Aikuisten tehtävänä on opettaa lapsille turvallisuuskäyttäytymistä osana ohjattua aamu- ja iltapäivätoimintaa.

Ohjaajan on ilmoitettava kiinteistön haltijalle, mikäli hän havaitsee rikkinäisiä tai viallisia rakenteita ja välineitä, jotka voivat aiheuttaa vaaratilanteen toiminnassa.

Pelastussuunnitelmaan on nimetty vastuuhenkilö, suojeluvalvoja, ensiapu- ja poikkeustilanteisiin.

5.1.11 Vakuutukset

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa sattuneen tapaturman hoito on lapselle maksutonta²³.

Aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuvat lapset ovat vakuutettuja. Vakuutus kattaa siirtymämatkat iltapäivällä, kun lapsi siirtyy koululta iltapäivätoimintaan ja sieltä kotiin.

Vakuutukset edellyttävät, että matkat kuljetaan suorinta ja turvallisinta reittiä. Mikäli lapsi poikkeaa kyseiseltä reitiltä, hänen vakuutuksensa raukeavat loppumatkan osalta.

5.2 Toiminnan suunnittelu ja arviointi

Aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestävän kunnan tulee hyväksyä perusopetuslaissa tarkoitettua aamu- ja iltapäivätoimintaa varten toimintasuunnitelma²⁴, joka on laadittu perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet ja paikalliset olosuhteet huomioon ottaen. Toimintasuunnitelman tarkoituksena on tukea aamu- ja iltapäivätoiminnan paikallista järjestämistä ja kehittämistä sekä lisätä toiminnan suunnitelmallisuutta ja pitkäjänteisyyttä.

Kunnan tulee myös arvioida antamaansa tai hankkimaansa aamu- ja iltapäivätoimintaa sekä osallistua toimintansa ulkopuoliseen arviointiin. Arviointien keskeiset tulokset tulee julkistaa²⁵.

Toiminnan suunnittelu tehdään vuosittain vastaavan työntekijän toimesta. Lapsille ja huoltajille annetaan mahdollisuus esittää toiveita toiminnasta.

Toimintaa arvioidaan osallistumalla Opetushallituksen valtakunnallisiin arviointeihin. Tuloksia ja palautetta hyödynnetään toiminnan suunnittelu- ja kehitystyössä. Toimintaryhmät voivat tehdä omia ryhmäkohtaisia palautearviointeja lapsille ja huoltajille.

23 perusopetuslaki 48 d § (1136/2003)

24 Perusopetuslaki 48 b § 4 mom. 81136/2003)

25 Perusopetuslaki 48 c § (1136/2003)

6. AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINNAN YHTEISTYÖ JA TIEDONKULKU

6.1 Yhteistyö huoltajien ja koulun kanssa

Huoltajilla on ensisijainen vastuu lapsen kasvatuksesta. Toiminnassa ohjaajilla ohjaavana periaatteena on kasvatuskumppanuus, jolla tarkoitetaan ammattikasvattajien sitoutumista toimimaan yhdessä huoltajien kanssa lapsen kehityksen, kasvun ja oppimisen tukena. Päämääränä on luoda kasvuympäristö, joka edistää lapsen suotuisaa kehitystä. Toimintaa suunnitellaan yhdessä kotien ja koulujen kanssa. Koteja kannustetaan osallistumaan yhteistyöhön ja edistetään huoltajien aktiivista roolia. Vanhemmilta toivotaan ideoita sekä palautetta toiminnasta. Vanhemmat voivat antaa sitä suoraan ohjaajille tai Wilman kautta koulusihteerille.

Toimintaryhmät tiedottavat omasta toiminnasta ja sen sisällöstä vanhempia tiedotteilla esim. Wilma, reissuvihko sekä seinä- ja kausitiedotteet. Vanhemmilla on aina oikeus pyytää ohjaajilta mahdollisuutta kahdenkeskiseen keskusteluun.

Ohjaajan tulee pyytää vanhemmilta kirjallinen lupa, mikäli hänellä on tarve keskustella lapsen asioista esim. kouluterveydenhoitajan, sosiaalityöntekijän tai päivähoidon edustajan kanssa. Aamu- ja iltapäivätoiminnan ja kodin välinen yhteistyö korostuu monikielisten sekä erikulttuureista tulevien perheiden kanssa tehtävässä yhteistyössä.

Aamu- ja iltapäivätoiminta ja perusopetus toimivat yhteistyössä. Toiminnan järjestäjä sopii yhdessä koulun henkilökunnan kanssa yhteistyömenetelmistä ja toimintatavoista. Toimintatapoja määriteltäessä otetaan huomioon huoltajien ja koulun yhteistyö yksittäistä lasta koskevissa asioissa. Lisäksi huomioidaan aamu- ja iltapäivätoiminnan vaikuttavuus koko kouluyhteistyön tasolla.

6.2 Lasta koskevien salassa pidettävien henkilötietojen luovuttamiseen liittyvät menettelyt

Tehostetun ja erityisen tuen päätökset ja niihin liittyvät asiakirjat ovat salassa pidettäviä. Oppilasta koskevien salassa pidettävien tietojen luovuttaminen aamu- ja iltapäivätoiminnan henkilöstölle edellyttää huoltajan antamaa yksilöityä tiedonsiirtolupaa. Toiminnan järjestäjän tehtävä on huolehtia siitä, että aamu- ja iltapäivätoiminnan tehtävissä toimivat henkilöt perehdytetään henkilötietojen käsittelyyn, salassapitoon ja vaitiolovelvollisuuteen liittyviin säädöksiin sekä lastensuojelulain velvoitteisiin. Aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaaja sitoo vaitiolovelvollisuus.

6.3 Moniammatillinen oppilashuoltotyö

Aamu- ja iltapäivätoiminta on osa moniammatillista yhteistyötä. Yhteistyön tavoitteena on tukea ja edistää lapsen hyvinvointia ja koulunkäyntiä. Yhteinen tavoite tulee näkyä yksittäistä lasta koskevien asioiden hoidossa, tiedonsiirrossa ja aamu- ja iltapäivätoiminnan henkilöstön osallistumisessa tarpeen mukaan esim. oppilashuoltoryhmän kokouksiin. Ohjaajan osallistuminen yksittäistä lasta koskeviin palavereihin edellyttää huoltajan myöntämää yksilöityä tiedonsiirtolupaa.